

Jean-Pierre Rampal

Buić, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Music Academy / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:594536>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2022-08-10**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VII. ODSJEK

IVAN BUIĆ

JEAN PIERRE RAMPAL

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

MUZIČKA AKADEMIJA

VII. ODSJEK

JEAN PIERRE RAMPAL

DIPLOMSKI RAD

Mentor: red. prof. art. Marina Novak

Student: Ivan Buić

Ak. god. 2018/2019.

ZAGREB, 2019.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

prof. art. Marina Novak

Potpis

U Zagrebu,

Diplomski rad obranjen

POVJERENSTVO:

1. _____
2. _____
3. _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE
AKADEMIJE

Sažetak

Jean Pierre Rampal je bio jedan od najvećih flautista svih vremena, a posebice dvadesetog stoljeća u kojem je i djelovao. Iza sebe je ostavio brojne izvedbe, od kojih je njih četiri stotine snimljenih. Na sljedećim stranicama ovoga rada, nalazi se mnogo činjenica, tablica istraživanja uključujući sa svime ostalim i biografske podatke. Rad se sastoji od pet poglavlja. Svaki za sebe donosi točno određenu komponentu; u ovom slučaju to su diskografski podaci skupa sa tablicom. Jean Pierre Rampal uređivao brojna flautistička izdanja. Svoj veliki doprinos dao je i kao profesor o čemu svjedoče pozitivna iskustva brojnih studenata.

Ključne riječi: Jean Pierre Rampal, notna izdanja, diskografski podaci, flautist

Abstract

Jean Pierre Rampal was one of the greatest flutists of all time, especially in 20th century during his playing career. During it he made numerous performances of which 400 of them are recorded. On the following pages of this work there are a lot of facts, including a table of research including the biographical data amongst everything else. This work is consisted of five chapters. Each of the chapters brings out an exact component; in this case it is discographical data along with the table. Jean Pierre Rampal edited a various number of flutist editions. He gave his great contribution as a professor as well, to which witnesses a big number of positive experiences from his students.

Key words: Jean Pierre Rampal, sheet editions, discographical data, flutist

1. UVOD	6
2. RAMPAL I NJEGOV ŽIVOT	8
3. DISKOGRAFIJA.....	10
4. REDAKTURA NOTNIH IZDANJA.....	12
5. GLAZBENIK I PROFESOR.....	13
5.1. Glazbenik.....	13
5.2. Profesor	15
6. ZAKLJUČAK.....	17
7. LITERATURA	18
8. PRILOZI.....	19

1. UVOD

Biti dobar glazbenik znači moći ispričati svoju priču, kaže poznati flautista današnjice Emmanuel Pahud. Svoju bogatu flautističku priču ispričao nam je jedan od najvećih flautista svih vremena, Jean Pierre Rampal. Kroz svoj životni vijek ostavio je neizbrisivi trag i vrelo bogatstva ne samo za flautiste, nego sve glazbenike pa i cijelo čovječanstvo. Ono što ga čini velikim nije samo ogroman broj pisanih i zvučnih tragova nego njegova predanost svojem flautističkom pozivu, kojeg je nesebično dijelio s ljudima koji su ga imali prilike susresti i s njim surađivati.

Prvo poglavlje ovog rada posvećeno je Rampalovu životu i djelu. On zasigurno i opravdano nosi naziv predstavnika flautista dvadesetog stoljeća. Svoj životni vijek posvetio je promociji i popularizaciji flaute, što nije bio nimalo laki put. Flauta nije oduvijek bila prihvaćena kao solistički instrument koji bi jednako i ravnopravno stajao uz klavir, violinu ili solo pjevača. Upravo je Rampal bio taj koji je nakon Drugog svjetskog rata intenzivno radio na probijanju flaute na pozornicu kao solističkog instrumenta koja svojim zvukom, virtuozištom i bogatim mogućnostima itekako opravdava to mjesto. Tako je Rampal utro puteve mnogim poznatim flautistima današnjice, poput Jamesa Galwaya, Emmanuela Pahuda i drugih. Rampal nije nastojao utjecati samo na izvođače nego i na skladatelje tog vremena, kao što su Francis Poulenc čiju je poznatu i čuvenu sonatu i sam prouzveo.

Jean Pierre Rampal u svom životu broji preko šest tisuća izvedenih koncerata, od kojih je godišnje bilo oko sto pedeset te ih je gotovo četiri stotine snimljenih. Flautu je počeo svirati s dvanaest godina, a diplomirao je već sa šesnaest. Ovaj rad je posvećen tom izvrsnom glazbeniku te pobliže iznosi činjenice o njegovom životu, umjetničkoj, glazbenoj i pedagoškoj djelatnosti.

Treće poglavlje ovog rada bavi se redakturom notnih izdanja. Rampal je puno tražio, pronalazio, uređivao brojna zaboravljena notna izdanja. Posjećivao je razne arhive u gradovima u kojima je nastupao te biblioteke u svim europskim gradovima pa i šire. U četvrtom poglavlju bit će riječi o njegovoj bogatoj diskografskoj djelatnosti koja je po prvi puta publici predstavila cjeloukupne skladateljske opuse, baroknih i klasicističkih autora.. Zanimljivo je da su prije, zbog vremenske ograničenosti glazbenici snimali djela koja nisu bila u izvornom tempu, nego su ih ubrzavali upravo zbog nedostatka prostora na gramofonskoj ploči. Zbog toga, a i zbog tehničke promjene koju je donijela magnetska vrpca, Jean Pierre Rampalu je bilo omogućeno snimanje djela, bez ikakvih preinaka.

Cilj ovog rada bio je predstaviti jednog od značajnijih flautista prošloga stoljeća i veliku većinu njegovih djela. Nadam se da ovaj rad neće poslužiti samo flautistima već i ostalim glazbenicima i široj populaciji. Za izradu ovog rada koristio sam se materijalima iz flautističkog časopisa *Traversieres*, zatim raznim knjigama poput knjige autora Adorjana, imena *Lexikon der Flote*. Također sam kao izvor upotrijebio nekolicinu dokumentaraca snimljenih za vrijeme njegova posjeta SAD-u.

2. RAMPAL I NJEGOV ŽIVOT

Jean Pierre Rampal je rođen 7. siječnja 1922. u Marseilleu kao sin jedinac, od majke Andree Roggero i oca Josepha Rampala (1898.-1983.), koji je predstavljao vrlo značajnu osobu u njegovom životu.

Kako bi u potpunosti mogli sagledati Rampala i njegov životni put kao glazbenika, potrebno je uzeti u obzir njegovog oca Josepha Rampala koji je Jean Pierreu predstavljao poseban uzor. Uz očevu pomoć uspio je stasati kao veliki flautista.

Otac Joseph Rampal bio je profesor flaute u Marseillu. Njegov učitelj je bio Hennebains, koji je ujedno bio profesor Marcela Moysa. Ostali učenici koji su bili u njegovoj klasi, pored vlastita sina bili su: Jean Patero, Maxence Larrieu, Alain Marion (kasnije asistent Jean Pierrea) i Jean Louis Beaumadier.

Uz flautu vezala ga je privrženost prema medicini koju je studirao, ali je od nje na trećoj godini studija odustao. Kako i sam kaže u jednom intervjuu za francuske novine *L' Orient-Le Jour*, flauta je ipak bila njegova velika ljubav te je odlučio ostatak života ljude liječiti glazbom, a ne medicinom.

Jean Pierre Rampal je htio svim ljudima prenijeti svoju ljubav prema flauti. Htio je da ljudi čuju i manje poznatu, štoviše zaboravljenu ostavštinu za flautu iz razdoblja baroka i klasicizma. Rampal je smatrao da ljudi, zbog nereda koji su zadesili Europu, sve više čeznu za mirnijom i strukturalnijom glazbom.

Za vrijeme studija medicine u Marseillesu 1942. zbog Njemačke okupacije, bio je primoran napustiti Marseille te se uputio prema Parizu, gdje je u siječnju 1944. započeo studij na konzervatoriju u Parizu, u klasi Gastona Crunella. Tamo se vrlo brzo okrunio uspjehom osvojivši prvu nagradu koja je ujedno bila i njegov diplomski koncert. Na tom koncertu izveo je djelo *Inkantacije* skladatelja Andrea Joliveta. Unatoč tome što su njegovi roditelji htjeli da bude liječnik, on je završio studij flaute. Odmah nakon toga je bio pozvan od strane uvaženog skladatelja Henri Tomasija da izvede poznati Ibertov koncert za flautu uživo na nacionalnom radiju.

Rampal je uređivao brojna notna izdanja iz baroknog doba. Na taj način, i nakon što ih je izveo a mnoge i snimio, svakako je uspio svojim ugledom popularizirati brojna djela za koja se nije do tada niti znalo. Taj aspekt Rampalovog života dotaknuti ću u kasnijim poglavljima. Svirao je u orkestru i kao solist s brojnim orkestrima, pritom ne zanemarujući komornu glazbu. S oboistom Pierreom Pierlotom je 1946. formirao *Quintette a Vent Francais* (Francuski puhači kvintet), koji je bio aktivan do 60-ih godina 20.stoljeća. Glazbeni kritičari

za njega kažu da je bio „Oistrakh flaute“. U svojoj karijeri je surađivao sa brojnim vrlo uvažanim umjetnicima, a svakako treba istaknuti njegovu suradnju s Robert Veyron-Lacroixom, pijanistom i čembalistom, s violinistom Isaacom Sternom i čelistom Mstislavom Rostropovićem.

Snimao je za brojne diskografske kuće uključujući *Boite a Musique*, *Decca*, *Sony Classic*, *Erato* i IMC (International Music Company).

Na njegovu karijeru i život veliki utjecaj je ostavila i njegova supruga koja je također bila glazbenica. Jean Pierre Rampal preminuo je u sedamdeset i osmoj godini, u Parizu 20. svibnja 2000. godine.

3. DISKOGRAFIJA

Rampal je svoju diskografsku karijeru započeo snimanjem Mozartovog kvarteta za flautu, 1946.godine. Snimila ga je diskografska kuća *Boite a Musique* uz suradnju sa Triom Pasquiere.

Rampal je prvi flautist koji je snimao cijele opuse Antonia Vivaldija, Johanna Sebastiana Bacha, Andrea Joliveta i Wolfganga Amadeusa Mozarta. Rampal je prvi koji je snimio sve Bachove sonate. Kroz te sonate se daje opaziti kako Rampal pridaje važnost stilu, artikulaciji i duhu toga vremena. Njegove snimke također nam ukazuju na razvoj i promjene u njegovu načinu interpretacije, uspoređujući s dotadašnjom interpretacijom. Rampal je među prvim flautistima koji se zainteresirao za koncert Carla Philipa Emanuela Bacha te ga je snimio 1956. godine i to iz originalnog rukopisa. U 60-im je mnogo surađivao sa Barock Records.

Djelo	Diskografska kuća	Godina	Suradnja
S. Prokofijev: Sonata za flautu i klavir	Erato	1957.	/
J. S. Bach: Brandenburški koncert br.4 u G-duru	RCA Red Seal Records	Izvedba:1958, Izdano: 1975.	Maurice André
A.Jolivet: Pet inkantacija za solo flautu	Boite a Musique	1959.	/
J. S. Bach: Orkestralna suita br.2	BNF Collection	1962.	Karl Münchinger
F. Schubert: Introdukcija i varijacije za flautu i klavir	Erato	1967.	Robert Veyron-Lacroix
L. Ginella: Concerto „Lugubre“	Erato	1975.	Solisti Veneti
C. Bolling: Suita za flautu i jazz klavirski trio	Columbia records	1975.	Claude Bolling
C. Nielsen: Koncert za flautu i orkestar	Erato	1978.	/
A.Vivaldi: Šest dvostrukih koncerata za flautu, violinu i čembalo	Sony Music Entertainment	1989.	Isaac Stern
J. Feld: Koncert za flautu i orkestar	Supraphon Music Publishing	2018.	V. Jiraček
R. Schumann: Tri romance za flautu i klavir	Erato	Nepoznato	Robert Veyron-Lacroix

Tablica 1: Prikaz diskografskih izdanja J.P. Rampala

Uz djela baroknih i klasicističkih skladbi, svirao je i suvremene skladbe, a najviše djela koja su bila njemu posvećena. Jedna od njih je Bolling suita za flautu i jazz klavirski trio iz 1975. godine, koja je neko vrijeme bila najprodavaniji album svog doba.

4. REDAKTURA NOTNIH IZDANJA

Rampal je uređivao brojna notna izdanja iz baroknog vremena. Jean Pierre Rampal je također prvi proučio i eksponirao J. J. Quantzov *Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*, ističući njenu umjetničku ali i pedagošku važnost.

Popis Jean Pierreovih izdanja poznatih djela za izdavačku kuću IMC (International Music Company)

- A. Vivaldi: Koncert za dvije flaute u C-duru, RV 533
- D. Cimarosa: Koncert za dvije glaute u G-duru
- F. Devienne: Koncert za flautu br.2 u D-duru
- F. Kuhlau: Grand Trio u b-molu, op. 90
- F. Kuhlau: Trio br. 1 u G-duru, op. 86
- F. Kuhlau Trio flauta u e-molu, op. 86.
- F. Kuhlau: Trio flauta u G-duru, op. 119
- G. Briccialdi: Concertino br. 1 u G-duru, op. 48
- G. Ph. Telemann: Dvanaest fantazija za flautu solo bez bassa continua
- G. Ph. Telemann: Sonata za flautu i čembalo u F-duru
- J. S. Bach: Partita u c-molu, s. 997
- L. van Beethoven: Serenada za flautu i klavir u D-duru, op. 41
- M. Blavet: Koncert za flautu i orkestar u a-molu
- C.Ph.E. Bach: Koncert u A-duru
- W.A. Mozart: Koncert za flautu i orkestar u G-duru, KV 313
- W.A. Mozart: Koncert za flautu i orkestar u D-duru, KV 314
- L.Spohr: Koncert br. 8 za flautu i orkestar, op. 47
- J. Haydn: Duet za flaute br. 3 u F-duru
- J. S. Bach: Sonata u a-molu
- T. Bohm: 24 Etudes-caprices, op. 26
- T. Bohm: 12 Studies, op. 15
- C. P. E. Bach: Koncert u A – duru

Koncert u d- molu

Koncert u G- duru

Koncert u B -duru

- C. P. E. Bach: Sonata u C- duru
- J. S. Bach: Six sonatas: Volume 1 (h, Es, A)
- F. Benda: Sonata u C-duru
- M. Blavet: Koncert u a- molu
- L. Boccherini: Koncert u D- duru, op. 27
- T. Bohm: Koncert u G- duru, op. 1
- T. Bohm: Grand polonaise u D- duru, op. 16
- G. Briccialdi: Koncert u G- duru, op. 48
- F. Chopin: Varijacije na Rossinijevu temu
- M. Clementi: Sonata u G- duru, op. 2
- C. Franck: Sonata u A- duru
- A.B. Furstenu: 'The Illusion', Adagio with variations

5. GLAZBENIK I PROFESOR

5.1. Glazbenik

Rampal je bio pobornik francuskog klasičnog stila i izričaja, iako se u njegovom virtuoizitetu osjeća prvizvuk južnog, sredozemnog temperamenta, a ne onog elitnog pariškog karaktera. Njegov stil također obilježava svijetli zvuk, elegancija fraziranja obogaćena nizom boja. Njegov ton je odisao strastvenošću te laganom i prozračnom tehnikom i artikulacijom koja je bila podjednako zastupljena kroz sve oktave. Rampalov vibrato varirao je u skladu s njegovim emocijama tijekom skladbi koje bi izvodio. Način disanja bio je toliko spretan i neprimjetan, baš onoliko koliko je potrebno da tok melodije ne gubi svoj smisao i kontinuitet. Te sve karakteristike osvajale su brojnu publiku koju je Rampal svojim koncertima i snimkama godinama oduševljavao i veselio.

Prvi je flautista koji je svirao na zlatnoj flauti, koja je bila izrađena od osamnaest karatnog zlata iz 19. stoljeća. Sam je često govorio da je ta flauta čudo te da ju ne bi prodavao za nikakvo blago ovoga svijeta. Ipak, isticao je da kvaliteta flaute ne ovisi od materijala od kojeg je izrađena već o načinu sviranja. Za modernu i avangardnu glazbu govorio je da voli svaku glazbu koja „pjeva“ te da mora imati u sebi ono nešto što će ga privući da ju sluša i izvodi.

Jean Pierre Rampal, virtuoz, glazbenik koji je obilježio 20. st. u svim aspektima. Bio je među prvima koji se zanimao za raniju glazbu iz vremena baroka, te proučavao djela J. S. Bacha i njegova sina. Neka djela je i praižveo, a mnoga su i za njega napisana (Bolling, Jean Françaix, André Jolivet, Jean Martinon, Francois Poulenc, and Pierre Boulez).

Svoj glazbeni put započeo je sa dvanaest godina, a već sa 16 godina je diplomirao (*Premiere Prix*, svojevrsna počasna glazbena diploma) na konzervatoriju u Marseilleu. Od tada pa sve do smrti održao je oko šest tisuća koncerata, a njegovo ime se nalazi na više od tisuću osamsto ploča (izvor: časopis *Traversieres*). Nakon što je dobio poziv za službu u vojsci u obliku prisilnog rada, 1943. godine bježi u Pariz. Tamo je u siječnju 1944. godine upisao konzervatorij u klasi Gastona Crunella. Nakon samo četiri mjeseca, izvedbom Jolivetovog *Chant de Linos* osvojio je *Premiere Prix* te je tom prigodom i diplomirao.

Po nekoj svojoj strukturi, svaki njegov recital imao je točno određen redosljed. Kao što ću navesti iz časopisa *Traversieres*: prvi dio mu je bio pretežito barokni a drugi prožet minimalno jednim ili više djela 20.stoljeća tj. suvremene glazbe. Poredak bi pomno isplanirao i savršeno realizirao.

Glazbenici koji su poznavali Jean Pierrea, najčešće su ga opisivali riječima poput: entuzijast, pun strasti, "nepogrešiv", istražitelj.

Pored brojnih glazbenika s kojima je surađivao i s kojima je ostvario suradnju ističu se Karl Ristenpart, dirigent s kojim je djelovao od 1954.god do 1966.godine, i violinist Salvatore Accardo.

Kao što se može vidjeti iz do sada izloženog, Rampal je bio strastveni glazbenik i flautist, a napose veliki umjetnik. Bio je veliki istraživač koji je tražio i uređivao notna izdanja. Nije samo otkrivao djela već i interpretacije. On je prvi koji je više primjećivao i razumio tu vrstu glazbe, te počeo sa ornamentiranjem. Određeni krug odnosno bolje rečeno prethodnici poput njegova oca nisu prihvatili ornamentacije, nego su ostali vjerni tekstu. Nije se zadovoljio biti samo „majstor“ baroka nego se razvijao i ulazio u klasicizam (kvintet Reicha, Mozartovi koncerti, Ch. W. Gluck, Beethovenov trio, Cimarosa, Pleyel kvartet za puhače). Između ostalog bio je izuzetan solist i komorni glazbenik.

Rampal je bio poznat po cijelom svijetu, što dokazuju njegovi brojni nastupi u svakom kutku Zemlje: SAD, Kanada, Indonezija, Japan, istočna Europa pa čak i Hrvatska. Bio je poznat po prenošenju svoje strasti i ljubavi prema glazbi. Mladima je često govorio kako je upravo strast ona koja je presudna na putu ka ostvarenju vlastite karijere.

U njegovom djelovanju nije izostalo niti ono orkestralno iskustvo, od koji je prvo ostvario u orkestru u Marseilleu skupa sa ocem, orkestru *Casino de Vichy* (1947.-1951.) te orkestru u *Opera de Paris* (1955.-1962.),

Već kao što je navedeno u poglavlju „Diskografija“, bio je prvi koji je snimio sve Bachove sonate. Njegove snimke Bachovih sonata dokaz su njegovog drugačijeg pristupa nego što je do tada bilo poznato i izvedeno. U umjetničkim krugovima smatralo se da je njegovo sviranje, tj. njegova boja bila nalik boji traverso flaute. On je o tome bio savršeno jasan te je za časopis *Traversieres* rekao kako bi se glazba baroka trebala svirati na starim instrumentima. Pod time Jean Pierre nije mislio isključivo na sam instrument već na način izvedbe koja bi trebala biti što autentičnija i dostojnija kontekstu u kojem je djelo nastalo. Smatrao je da su A. Vivaldi, G. Ph. Telemann i J. S. Bach dovoljno muzički supstancirani da se izvode i na suvremenim instrumentima ukoliko se to učini na vjerodostojan način. Ipak, nakon 1980.godine je odbijao svirati repertoar koji po njegovom mišljenju nije bio u prirodi instrumenta.

Kako je Jean Pierre sam jednom rekao za novine *Chicago Tribune*: „Meni je zvuk flaute jedini pravi zvuk čovječanstva, zvuk tečnosti čovjeka u potpunosti oslobođenog od svog tijela [...] Sviranje flaute možda nije toliko direktno (povezano) kao pjevanje, no vrlo je blizu tome.“¹

Zadnji svoj koncert je odsvirao u Španjolskoj 1999.godine, u Teatru *Villamarta de Jerez de la Frontera*, gdje je odsvirao recital za dvije flaute uz pratnju klavira. Zadnje djelo koje mu je bilo posvećeno jest Pendereckijev koncert 1993. godine.

Među brojnim nagradama i priznanjima koje je posjedovao izdvojio bih "Leonie Sonning Music Prize" iz 1978. godine, titulu Viteza časti (*Chevalier of the Legion d' Honnoeur*, red i orden koji je osnovao glasoviti Napoleon Bonaparte), te nagradu i priznanje predsjednika Republike Francuske.

5.2. Profesor

Jean Pierre Rampal bio je profesor na konzervatoriju u Parizu od 1969.-1981. Od 1973.-1978. asistent mu je bio poznati Alain Marion koji je 1977. godine preuzeo njegovu klasu.

Robert Schuman kaže da umjetnikov poziv znači „slati svjetlo u dubinu ljudskog srca“. Rampal je to zasigurno uspijevao, i kao flautist i kao pedagog. Rampal je bio vrlo

¹ Izvorno: "For me, the flute is really the sound of humanity, the sound of man flowing, completely free from his body [...] Playing the flute is not as direct as singing, but it's nearly the same."

osebujan profesor i kolega o čemu svjedoče brojni komentari koji su ostali u obliku pismenih, ali ponajprije usmenih tragova. Stupivši u kontakt s nekima od flautista koji su imali prilike raditi s Rampalom, navodim slijedeće komentare:

„Imao sam prilike svirati na Rampalovom master classu 1995. godine. Dok sam se pripremao svirati prvi stavak Nielsen koncerta, vidjevši moje emocionalno stanje, Rampa me upitao što mi je te sam mu rekao da sam nervozan. Na to je odgovorio: „Pa što onda, i ja sam!“ Imao je potpuno razumijevanje za moju tremu te je nastojao napraviti opušteni ugođaj. Dijelio je dobre i korisne savjete koji su bili usredotočeni na ljepotu i izražaj glazbe. Bilo je to divno iskustvo.“ (Kevin Willois)

„Imala sam priliku slušati u Partenonu njegovu izvedbu Koncerta u d-molu Carla Philippa Emanuela Bacha. To je bila nevjerojatna i razigrana izvedba.“ (Marta Julieta)

Poprilično lagano je mogao doprijeti do njihovih problema svojih studenata. Nastojao ih je razumjeti, poznavati i s njima proživljavati njihove studentske dane. Sa svojim pedagoškim znanjem i darom za uočavanjem znao je održati nezaboravne seminare i koncerte. Kao što je već prije navedeno, svojim učenicima je često napominjao kako je za uspjeh jako bitna strast.

On nije bio samo profesor već i prijatelj, što je zasigurno doprinijelo kvalitetnoj nastavi i plodonosnoj suradnji sa svojim studentima, a i ostalim kolegama glazbenicima.

O Rampalovoj predanosti prema pedagoškom radu svjedoče i brojni flautistički seminari koje je održao diljem cijelog svijeta. Neki od njih su seminar u Americi 1976. godine, gdje se na poseban način bavio Ibertovim koncertom i Detilleux sonatinom. Na seminaru u New Yorku 1978. godine sudjelovali su flautisti poput: Joan Koenig i Ransom Wilson koji je s njim tom prigodom izveo Dopplerov „Andante i Rodno“. Na seminaru 1985. godine u Parizu obrađivao je skladbe poput Jolivetovog „Chant de Linos“, Mozartov Koncert za flautu i orkestar u D- duru, KV 314 te Bachovu Partitu za solo flautu. Njegovi seminari ostali su zapamćeni i u Italiji, Njemačkoj, Velikoj Britaniji i drugim europskim zemljama.

Zasigurno je njegov dar za dobru suradnju bio jedan od razloga zašto je iza sebe ostavio tako veliki broj koncerata i bogatu diskografsku ostavštinu. Rampalova ljubav, strast, jednostavnost, odvažnost i predanost svome pozivu predstavlja neizbrisiv trag na području glazbene umjetnosti. Njegovo djelovanje kao umjetnik i profesor, mnogima bi danas mogao stajati kao pravi uzor kojeg zasigurno nije lako slijediti.

6. ZAKLJUČAK

Iz svega navedenoga daje se zaključiti da je Rampal iznimno puno radio na priznavanju i popularizaciji flaute, posebice u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata. Uvidom u Rampalovu biografiju moguće je upoznati njegovu osebnost koja ga je resila kao izvanrednog i velikog umjetnika. Svoj poseban doprinos ostavio je na području diskografije te redakturi notnih izdanja. Istraživanje o životu i dijelu ovog velikog glazbenika otežano je zbog manja dostupne, ali i općenito pisane literature. Izdavanjem njegove opsežnije biografije uveliko bi olakšalo uvid i bolje poznavanje u njegova život i djelovanja, što zasigurno priliči ovako velikom umjetniku. Ovaj rad prikazuje samo jedan dio njegova opusa i djelovanja te može poslužiti kao poticaj za daljnja opsežnija istraživanja.

7. LITERATURA

Adorjan, A. i sur. (2009). Lexikon der Flöte. *Laaber: Laaber-Verlag*

Rampal, J. P. (1989). Music, my love. New Yourk: Random Hause.

Verroust D. (2000.) Hommage a un flutiste d' exception. *Traversieres*, 2000;31/65,

Verroust D. (2001.) L' art de Jean Pierre Rampal. *Traversieres*, 2001; 32/66,

Verroust D. (2001.) L' intelligence musicale. *Traversieres*, 2001; 61,

https://www.lorientlejour.com/article/227553/Il_donne_un_concert_ce_soir_JP._Rampal_%2

[53A_ma_flute%252C_je_ne_la_vendrais_pas_pour_un_empire](https://www.lorientlejour.com/article/227553/Il_donne_un_concert_ce_soir_JP._Rampal_%2) [preuzeto: 23.5.2019.]

<https://www.youtube.com/watch?v=WTzezHFYQzU>- dokumentarac o Rampalu

8. PRILOZI

Slika 1: gramofonska ploča diskografske kuće *Boite a Musique*

https://www.rootsvinylguide.com/ebay_items/jean-pierre-rampal-lp-bam-ld-01-bach-flute-suite-vivaldi-flute-sonata-rare-10 [preuzeto: 25.5.2019.]

Slika 2: Jean Pierre Rampal

<https://www.google.hr/imgres?imgurl=http://flutetoday.com/wpcontent/uploads/2015/05/jean-pierre-rampal-lighter.jpg&imgrefurl=http://flutetoday.com/jean-pierre-rampal-biography/&tbnid=7Cv1iU1AijHb0M&vet=1&docid=2tXYIzSJ4szVsM&w=1024&h=600&source=sh/x/im> [preuzeto: 25.5.2019.]

Slika 3: Naslovnica diskografske kuće Erato

https://articulo.mercadolibre.com.ar/MLA-701817968-rampal-jean-pierre-complete-erato-recordings-vol-i-cd-x-10-_JM [preuzeto: 25.5.2019.]

Slika 4: Naslovnica diskografske kuće Erato

https://www.google.hr/imgres?imgurl=https://d27t0qkxhe4r68.cloudfront.net/t_900/erato2564256461new.jpg?1426764349&imgrefurl=https://www.prestomusic.com/classical/products/8080601--jean-pierre-rampal-the-complete-erato-recordings [preuzeto: 27.5.2019.]

Slika 5: Notno izdanje uređeno od J.P. Rampala

<https://www.amazon.com/Briccialdi-Concerto-major-RAMPAL-JeanPierre/dp/B0727QLGRR> [preuzeto: 26.5.2019.]

Slika 6: Slika s polaznicima seminara J. P. Rampala

<http://zasu.us/isabellechapolis/main.html> [preuzeto: 25.5.2019.]

Slika 1: gramofonska ploča diskografske kuće *Boite a Musique*

Slika 2: Jean Pierre Rampal

Slika 3: Naslovnica diskografske kuće Erato
(snimke iz godine 1954.-1963.)

Slika 4: Naslovnica diskografske kuće Erato
(snimke iz godine 1963.-1969.)

Slika 5: Notno izdanje uređeno od J.P.Rampala

Slika 6: Slika s polaznicima seminara J. P. Rampala